

El Batre

Es fer sortir, a cops o per un altre procediment mecànic, el gra de l'espiga del cereal o de la tavella dels llegums.

Abans de mamprendre la batuda, entre tots els que la utilitzaven, preparaven l'era. Tasca costosa, calia escombrar-la, ruixar-la i passar-li el corró varies vegades fins deixar-la enllestida. Hi havia eres de rajoles que sempre estaven a punt.

A tres d'alba s'escampaven les garbes per tota l'era. Els venciils solien guardar-se, els que encara eren aprofitables, per a l'any vinent. La quantitat de garbes depenia, si era blat o

camperol, s'acabaven les cançons i començava a maldir-lo.

Més tard darrere els animals enganxaven una curra troncocònica de pedra. Passat el temps, la curra va ésser substituïda pels trills, de bell antuvi molt lleugers, els carregaven amb pedres per capolar millor la palla. Troncuda i mal xafada el bestiar no la volia. Els llauradors més avesats pujaven damunt del trill en lloc de ficar pedres i del trill estant menaven l'animal per tota l'era. No era gens fàcil mantenir l'equilibri.

Tots els estris emprats en la batuda: forques, triances, pa-

lorques es voltaven les messes de forma que les de dalt quedaven a baix. Mentrestant les cavalleries reposaven forces, si no duien boç no paraven de menjar. Aquesta feina es feia a tandes de tres quarts d'hora. La gent ho aprofitava per fer un refresquet que solia portar-los la mestressa de casa: Aigua, aigua amb vinagre i sucre, llimonades de paperets, xarops i citrals.

Per osmorzar es desjuniaven les bèsties i lliures de l'arnès gaudien no massa estona a l'estable del merescut pinso. Els pagesos també reposaven for-

duïdes per una pedrenyera calava foc a una cua de ble per encendre el cigarret), de les serres dels trills, del temps dedicat i sobretot de l'aspror del temps.

Abans de despallar es desenganxava el carro i es feien allò que se'n deia unes tocades a potes. Per motivar els animals i desempallegar-se així la mandra que arrossegaven, el camperol els cantava unes altres cançons de ritme ràpid. Tan bon punt el llambresc cant colpia ses oïdes, començaven a córrer sense necessitat d'emprar l'assot, malgrat que ja arribava la fi de la seva tasca. En

ordi, del nombre de persones que s'hi dedicaven i també de les cavalleries que hom disposava. Jo recordo haver escampat fins dotze cavallons d'ordi (un cavalló eren 10 garbes) però la mitjana girava al voltant dels 8 cavallons.

Batre a potes era fer córrer els muls junyits formant colla de dos o de tres per tota l'era, sense servir-se'n de cap altre ajut (aquesta modalitat jo ja no l'he vista). El camperol, amb una assot a la mà per baldar-los de tant en tant i el ramal a l'altra mà per guiar la cavalleria de més endins i així a la resta de les bèsties, cantava cançons del batre per matar l'estona i anava encorajant els animals amb expressions característiques. De vegades, hi havia algun animal llusc, llavors s'empenyava el

les, trills, garbells, porgadors i altres atuells del camp, se solien comprar a fra Sant Pau (Albocàsser). També es proveïen els pagesos de picarols i esquelles per llurs ramats.

A darrerries, per batre, utilitzaven el carro on enganxaven la cavalleria de més corpença. Al costat dret i a una barra de fusta, col·locada de manera provisional, enganxaven una segona cavalleria per ajudar la primera. Aleshores els trills, darrere el carro, anaven ben llastats i eren molt més amples que els que s'empraven batent a potes. Com que tot el conjunt era prou pesat, la marxa era lenta, i les cançons que hom cantaven també eren de ritme lent i mandrós.

Cal dir que de tant en tant es girava, és a dir, amb l'ajut de

ces amb llepolleries que no tenien al seu abast la resta de l'any. Tanmateix no sempre era així. Si hi havia senyals de trons s'esmorzava de pressa i fent torns, de manera que els animals no estiguessin parats. Calia, després de dinar, enllestir aviat la feina i que el gra romanigués com més aviat millor a l'aixopluc dels esdeveniments meteorològics.

Després d'algunes tandes, les messes ja estaven desgranades i la palla ben capolada. Ço depenia de l'estat de les pedrenyeres (anomenades també pedres fògüeres, varietat de sílex que en ser fèrida amb un tros d'acer produïx espurnes. Als segles XVI i XVII se'n servien per disparar les armes. Jo encara he conegut un avi catinenc que amb les espurnes pro-

molt poca estona la palla romania estovada i el gra dipositat a sota.

Les cavalleries ja havien acabat la tasca. El masover les conduïa a l'estable, els donava un pinso excel·lent, a més a més, en prenia cura de eixugar-los la suor i els evitava qualsevol corrent d'aire que hi hagués.

Els batedors començaven a despallar. S'amuntegava la palla amb les forques i amb l'ajut de la cama esquerra, ben compassats la duïen fora de l'era. Com tot, era qüestió d'avesar-se. Si la pallissa era a tocar amb tirassos i forques no es trigava gaire a emagatzemar-la ben atapeïda per poder rebre d'altres erades. Si era lluny, doncs, la carregaven amb el carro, llençols i nàries (dues barres llar-